

TÁ 925

02-10860-1

normál B ff

440 m pos

magyar hang

francia felirat

KRÓNIKA

dokumentumfilm

Gyártó ország: Magyarország
gyártó cég: Mafilm Híradó- és Dokumentumfilm Stúdió
gyártási év: 1967
gyártásvezető: Berek Oszkár

rendező, operatőr,
vágó: Gaál István
szakértő: Morvay Judit
munkatársak: Iványi Klára
Littner Imre
Karall Luca
Novák Gyula

Tartalom:

Egy idős parasztasszony kénytelen odahagyni otthonát, mert a falu népe boszorkánynak tartja. Az idős emberek nyilatkozataiból kitűnik, hogy faluhelyen még most is hisznek a boszorkányokban, hiába tanítják az iskolában a gyerekeknek, hogy boszorkányok csak a mesében vannak.

1985. április 24.

VA

KRÓNKA c. film cenzuraszövege

MAFILM Híradó és Dokumentumfilm Stúdió. Krónika

"De /strigis vero quae non sunt nulla questio fiat"

/A boszorkányokról, melyek nincsenek, említés se essék/

/Könyves Kálmán Decretuma I.köt. 57, fej./

Igy hát én egyedül élek. Istennel, hát elevenen a földbe nem mehetek. Közel 70 éves leszek, de még mindig dolgoztam. Hát, hol ide, hol oda mentem dolgozni, szövetkezetbe mentem kézimunkáért, aztat szépen tudtam himezni, munkámat kivitték külföldre, van nekem négy gyermekem, egy a faluban lakott, de a menyemnek nem nagy kedvé volt, hogy ott lakjak vele. Így én elköltöztem másik faluba. András fiam olajbányász Zalában, van harmadik fiam, oda van Kanadában, küldenek nekem száz forintot havi fizetésikből, de nem kérem tőlük, nem vagyok rászorulva. Mert míg én a két karom emelni tudom, senki kenyerére nem szorulok. Most úgy akarom, eladom a házat, igaz az már nem sokat ér, de a telek nagy, nek benne a gyümölcsös. Aztán az árát odaadom az unokaöcsémnek, majd vele lakom. Hát ott is majd szükösen megélek, idáig jó velek, nem szomorgatnak, igaz, a faluban szomorgattak. Már öreg voltam, de mégis volt, aki abajgatott, ráfogták, hogy ez boszorkány. S megzavarták öt éjszaka. Aztat én nem tudom. Rákötik. Valami ilyen van a dologban. Ráfogták, igen, rámondják, pedig sokfelől nem igaz. Ilyen, ilyen meghuzódott emberek és ilyenekre ráfogják, hogy boszorka. Már este tíz óra volt, fél tizenegy, akkor. Ott hagyta a saját lakását, azért, mert mindent ráfogtak és hát mi aludtunk, nem tudjuk, csak hát amikor már reggel fölébredtünk, hát hogy mi volt, mesélte, vele. Ez az öregasszony igen szorgalmas asszony. Hajlanban már az első vonatra ment, egy órakor vagy két órakor, azt hitték, ugye,

hogy hát boszorkánjk. Gyütt este a falubul, zsák volt nála, s ezek még beszélgettek a kiskapuban és utánament és bele-
rugott neki a zsákjába. Mondja, hogy hát boszorka, mit ke-
resel a faluban. Amikor az öregasszonyk hazament, akkor ők
utánamentek. És agyon akarták ütni az öregasszonyt, mert
kiabáltak: megállj, te vén boszorka, most végzünk veled.
Igy boszorka, ugy boszorka, szegény öregasszony megijedt, ki-
ugrott az ablakon. Komoly bokarándulást állipottam meg.
Az asszony nagyon mentegetőzött, hogy ő rendelési időn
tul jött, de nagyon diszkréten kezeljem a dolgot, ne be-
széljek róla. Az asszonyt elláttam, elbocsátottam. Másnap
a faluban érdeklődtem, és akkor világosodott meg bennem
tualajdonképpen, hogy ez az, ezt az asszonyt a tegnapi
nap folyamán megzavarták, keresték, hogy agyonütek azt
a macskát, mert a macska eltűnt. Hogy hát az Ágnes néni
volt a macska. És ez az asszony, akinek egyidejűleg a
macskáját is éppen aznap verték meg, rendkívül fontosnak
tartotta a diszkréciót ebben a vonatkozásban, mert ha
kideül, hogy a macska, aki megésrült, s egyidőben az
asszony is megsérül, nyilvánvaló az összehígf függés a
boszorkányságát illetően. Szeretik egymást rágal mazni, bán-
togatni, hogy mentül több ellenséget szerezzenek egymásnak.
Megvádolják annyira, hogy sze gény személy belebetegszik,
beleöregszik. Többe bele van ez nevelődve. Csak mindig
mondják, Rákötik. Rossz lelkek kérem szépen nincsenek,
hanem gonosz emberek, ezek voltak is, meg lesznek is. Ejnye,
az anyjának az istenit, mondom, hát hijnye dekár, hogy nem
voltam itt, nem gyüttem le hamarabb, én ott ütöttem volna
agyon a komiszt, mint a kutyát. Mert akikkel találkozom,
még most is mondják, hogy mégis jelentsem föl őket. Nem
jelentem. Nem bánom, ugy mondják, ahogy ők akarják, a bi-

róság egyebet nem tud segíteni, csak elítélni; eszükön
ugyse tudnak fordítani, még a bíróság se. Hát azt, hogy
honnan ered, arra határozott és pontos választ nem tudunk
adni. Valahol a közösségben elindul, hogy kitől, honnan,
konkrétan nem tudjuk. Egyszerűen csak halljuk, ő hallja
a szomszédjától, hallja a rokonától és így tovább. Én
részemről hallottam már többeket is, hogy vannak boszor-
kák. Hát ugye én is meggyőződtem valamin, még a régi idő-
saakban, ezelőtt harminc vagy negyven éve, hogy igen, va-
lami ban. Én csak így hallottam az anyámtól, meg az apám-
tól is, hogy izé, mondták, hogy seprűn is megyen, meg
felmegy a háztetőre, de nem láttam, mondom, Találkoztam.
És ösmertem is azt az illetőt. Igen, itt lakott a szom-
szédban. Nem látszik rajta, ugyanolyan nappá. Csak éjszaka
változik meg, amikor ők mennek és hát ugyi egyiket felvesz
a hátára, a másiknak bemegy a tehenét megfejni, hát ilye-
neket. Mert a molnárok egyiktől a másiknak küldték a pockot.
A vizipockot. Ugy ment a vizen, mint az a sereg. Aztán
amikor ezt a nyolcas málét odaöntött a molnát neki, oszt
annak azt mondta ott, hogy na, haladj vissza, oszt akkor
ment, a szememmel láttam. Hogy hogyan kapja a tudományt?
Hát aztat volt olyan, aki azt mondta, hogy eről marad rá,
vagy a nagyapjáról, vagy a nagyanyjáról. Hát aztat ő tud-
ja, hogy hol tanulta. Az tanul, az tanulnak, ugya vannak
azok, nem egy, többen és aztán ugye azt tanulják, azt a
tudományt. Akkor, amikor az egyik személy az utolsó árjá-
ban volt a fekvő ágyán, akkor odahívta az egyik lányát és
azt mondta: kedves lányom, fogd meg ezt a seprüt, per-
sze a lánya nem volt hajlandó megfogni a seprüt, mert tud-
ta, hogy az anyja boszorkázik és majd erre föl, ugy elveszett

a családból ez az izé. Hát látom, szóval, hogy hát már be van bádogosodva a szeme, kértem tőle: Mihály bátyám, nem kíván egy kis vizet? A kezévé mutatott csak. Hát gondoltam, hogy hát adok neki egy kis vizet. A fől kezemmel töltöttem a pohárba egy kis vizet, nem kellett neki a pohár, szólni nem tudott de észnél volt azért. És akkor megfogta a kezemet, erősen ászoritotta az ajkához, csókolta, rettenetesen csókolta a kezemet és a könnyü csak úgy hömpölygött lefele az ~~xxx~~ két orcáján. Ugy, hogy magának is megesett rajta a szívem. De hát én is meg voltam ijedve, az által szóval, hogy ját az egész környék ismerte, hogy az egy tudákos ember. És amikor megfogta nekem a kezemet, akkor eszembe jutott nekem az, hogy jaj istenem, hát én azt hallottam a régi öregektől szóval, hogy aki tudákos ember, az kérem nem tud addig meghalni, amig valakire rá nem hagyja a tudományát. Hát ~~száma~~ szóval én el voltam bizakodva abban szóval, hogy biztosam most énrám rámbizta a tudományát, teremő isten, mi lesz velem. Hát azóta én nem tudok semmit se, szóval. Félnék, hogy megrontják őket. Szoktak rontani is ezelőtt, persze most is. A lovat a szekétben megállitják, de aki tud hozzá, akkor megyen, aztán a rud végéhez egy baltával odacsaptak, oszt az ember rögtön meghalt, aki ráolvasott. Igen, hogy a ló álljon meg. Hát meg nem győződtem róla, de körülbelül így hallottam róluk ugye, hogy ezek boszorkányok. Csak mondták. Még azt id mondták, hogy hát nem tudom, én, hát ennek azért lett baja, mert nem tudom, ez a vén boszorkány ráolvasott. Aki boszorkány, annak ~~valamelyik~~ valamelyik izéjén meg kell látszani. Valamelyik gyermekén. Az a Farkas bácsi is olyan tudákos volt. Volt neki egy fia, úgy hívták, Misa, az úgy ment az utcán, egész éjszaka erre sétálgatott, ez görbe volt, így erre is,

rra is, aztán dalolva járt az utcán. A kakas megszólal, menni kell a régi helyükre és az ő helyükre ezeknek a személyeknek. Azért volt az persze, mert az apja boszorkány volt. De mind rá, mindnek rá kell az olyannak fizetni, mert akárhol hallottunk egy boszorkányt, annak már, boszorkányt, annak már valamelyik gyereke hibás volt. Hát szemibe nem mondják, mert hát ugyi biztosra nem tudja senki. Azért hát macska képiben, vagy kutya képiben megkisértik az embert. Kutya volt vagy macska volt, hát ki tudja. Szellem. Boszorkányok csak mesékben vannak, a valóságban nincsenek. És azért az emberek félnek tőle, pedig nincsenek, Mesébe is vannak boszorkányok. Nagy orra van, nagy álla, fekete, hosszú ruhája, sovány, gonosz, éjszaka, amikor a kakas kukorékol, addig járkál. Nem olyan, mint az élő emberek, mert hosszú ruhában van, meg hosszú álla, hosszú fogai. És a boszorkányok nem hasonlítanak a falubeli vén ~~ánni~~ nénikhez. Seprűn szoktak szállni. Vannak olyanok, akik félnek a boszorkánytól, pedig csak a mesében léteznek. Az öregek meséltek róla már a gyerekeknek, de mi ezt nem hisszük. De a kokas kukorékol, azért kukorékol, hogy éjfél van és a boszorkányoknál haza kell menni. Én halibottam nagymamámtól, hogy boszorkány van. De én nem hiszem. Azt is mondják, hogy megrontja a tehenet a boszorka. Boszorkány nincsen, mert nem hisszük. Az öreg asszonyok nem tudnak varázsolni és nincsen vasorruk se. Az otthonról hozott hiedelmekről a gyerekek itt a tanórákon beszámolnak. Mi ezeket megvizsgáljuk, s ha úgy látjuk, hogy kiegészítésre szorulnak, vagy magyarázatra, megmagyarázzuk. De ha úgy látjuk, hogy fantáziadúsító vagy gazdagító eseménytől van szó, ezt meghagyjuk a gyerekek számára, mert hisz célunk az, hogy a gyermekek fantáziában minél gazdagabbak legyenek, sőt utalunk a mesére is, melyeket itt az iskolában olvasó-

könyvekből és egyéb tantárgyakból merítenek a tanulók.
Csak akkor van nekünk problémánk, hogyha a kikerült gyermekek ezeket a hiedelmeket egyes személyekre, konkretizálják és ők maguk is hisznek abba.

KRÓNIKA.

Berek Oszkár, Iványi Klára, Littner Imre, Karall Luca, dr. Morvai Judit, Novák Gyula munkatársak segítségével feljegyezte Gaál István.

Magyarországon forgalomba hozza a MOKÉP. M.603/7.